

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

**МИСТЕЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
У СУЧАСНОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ**

*(25-літній творчий внесок факультету мистецтв
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка)*

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

За загальною редакцією
Водяного Б. О., Смоляка О. С., Стельмащука З. М.

Тернопіль
2018

УДК 7.091-028.42
ББК 85
М 656

*Рекомендовано до друку вченою радою
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Протокол №9 від 16.05.2018 року*

Рецензенти:

Круль П. Ф. – доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, академік Академії наук вищої освіти України

Зіньків І. Я. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри теорії музики Львівської музичної академії ім. М. В. Лисенка

Чайка В. М. – доктор педагогічних наук, професор Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Мистецька діяльність у сучасному соціокультурному просторі (25-літній творчий внесок факультету мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка): колективна монографія / за заг. ред. Б. О. Водяного, О. С. Смоляка, З. М. Стельмащука. – Тернопіль: Факультет мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, 2018. – 440 с.

ISBN 978-617-595-089-2

У монографії розглянуто творчий доробок колективу факультету мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, висвітлено питання теорії, практики та перспективи розвитку художньої творчості на сучасному етапі, виявлено загальні підходи до організації мистецької діяльності в контексті історії становлення факультету мистецтв.

Розкрито форми мистецької творчості факультету мистецтв серед яких: концертна діяльність художніх колективів факультетського та університетського рівнів, організація і проведення фестивалів-конкурсів, культурно-просвітницька творчість викладачів та студентів факультету мистецтв у музичному, театральному, образотворчому та дизайнерському напрямах, та мистецька діяльність окремих персоналій.

Видання адресоване викладачам та студентам вищих навчальних мистецьких закладів та усім тим, хто займається мистецькою діяльністю.

ISBN 978-617-595-089-2

© Факультет мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

дизайну та методики їх навчання	346
3.3.1. Культурно-просвітницька діяльність кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання ТНПУ ім. В. Гнатюка (Цідило І. І.).....	346
3.3.2. Вектори творчості Романа Вільгушинського (Маркович М. Й., Федак П. М.)	357
3.3.3. Євген Удін – графіка на рівні душі (Тобілевич Г. М.)	365
3.3.4. Володимир Мельник – педагог, живописець, скульптор (Кузів М. П., Пацалюк І. І.).....	374
3.3.5. Михайло Кузів. Синтез мистецької та педагогічної діяльності, співзвучний сьогоденню (Рублевська Н. В., Вольська С. О.)	400
3.3.6. Михайло Нетриб'як у сакральному просторі Тернопілля (Дячок О. М., Дацюк Н. В.).....	410
3.4. Творча діяльність викладачів та студентів кафедри театрального мистецтва.....	408
3.4.1. Культурно-просвітницька діяльність викладачів та студентів кафедри театрального мистецтва (Смоляк П. О., Ванюга Л. С., Хім'як В. А.)	408
ВИСНОВКИ	423
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	429

3.2.1. Михайло Нетриб'як у сакральному просторі Тернопілля

Важливу роль у культурно-просвітницькій і творчій діяльності Тернопільського краю відіграє відомий архітектор, художник, викладач Михайло Нетриб'як¹. Його вклад в архітектурний простір Тернопільщини є надзвичайно великим та має важливе значення для культури і мистецтва України. Найбільше відзначився митець у проектуванні сакральних споруд, його твори – це визначне явище в історії національної культури.

Храмове будівництво має здатність відображати ідеї та світогляд суспільства, історію його розвитку, періоди занепаду і розквіту держави. Саме тому ця тема давно привертає увагу дослідників, як вітчизняних, так і зарубіжних. У публікаціях архітекторів, мистецтвознавців, краєзнавців, істориків, архівістів, журналістів ми бачимо висвітлення питань щодо історії розвитку деяких сакральних будівель [40; 45], споруд та комплексів, їх планувального вирішення тощо [18]. Проте, науковці не часто звертаються до творчої особистості авторів проектів, архітекторів, але саме завдяки їх ідеям і таланту народжуються прекрасні твори архітектури.

Михайло Миколайович першу мистецьку освіту здобув у 1964 році, закінчивши Бучацьку дитячу художню школу, а професію архітектора – на архітектурному факультеті Львівського сільськогосподарського інституту (1965–1970 рр.). Творча архітектурна діяльність митця розпочалась у 1971 році в Тернопільському філіалі республіканського проектно-вишукувального інституту «Укрколгоспроект»

---

¹ Михайло Миколайович Нетриб'як – Заслужений архітектор України з 1998 р., член НСАУ з 1983 р., лауреат Державної премії України в галузі архітектури у 2005 р. Народився 25 лютого 1947 року у селі Трибухівці Бучацького району Тернопільської області.

(пізніше – «Тернопільагропроект»). Та найбільш плідними роками у творчості Михайла Миколайовича є період, коли розпочалося відродження сакральної архітектури [3].

Із здобуттям Україною незалежності, після довготривалої заборони радянською владою церковного будівництва, у державі розпочався процес проектування нових, реконструкція та добудова існуючих храмів. До цього процесу долучився і тернопільський зодчий М. Нетриб'як. Період відсутності практики проектування та будівництва церковних будівель у нашому суспільстві призвів до втрати цих професійних навичок, на той час була відсутня інноваційна будівельна база. Архітекторам та будівельникам довелось по крупинці відновлювати знання та вміння споруджувати типові для церков елементи та конструкції такі як арки, склепіння, купольні завершення тощо. Будівництво перших церков позначилось тенденцією відтворення типів храмових споруд, що історично склалися на кінець ХІХ – початок ХХ століть, з використанням або прямим цитуванням стилістичних характеристик їхніх архітектурних рішень [40; 45]. Та й релігійні громади не сприймали сучасних тенденцій в архітектурі сакральних споруд, адже найбільшого поширення набуло будівництво парафіяльних церков, а в невеликих населених пунктах – каплиць.

У перших проектах храмів архітектора Михайла Нетриб'яка у період з 1992–1995 років також бачимо традиційні основні елементи церкви у поєднанні з деякими сучасними конструктивними елементами [3]. Прикладом може послужити церква Святого Миколая у селі Цебрів Зборівського району Тернопільської області.

У плані вона хрестова, складається з прямокутного бабинця з хорами, однонавного об'єму та видовженого вівтаря, який закінчується апсидою. Гілки хреста мають склепінчасте перекриття та пов'язані з середньохрестям

широкими і високими арками, що є одночасно і підпружними для купола. Нава перекрита куполом із ліхтариком на восьмигранному барабані.

Інший стилістичний вигляд, прообразом якого є собор Святої Софії в Римі, мають церква Святої Покрови у селі Острів Тернопільського району та церква Різдва Богородиці на вулиці Київській у місті Тернополі. Храми п'ятибанні, складаються з тринавного об'єму, вівтаря, захрестя та притвору.

У церкві Святої Покрови села Підгородне Тернопільського району можна простежити риси візантійського стилю та елементи П'ятницької церкви, що у Чернігові.

Після 1995 року в середовищі архітекторів почастишали експерименти із модерністською формою у сакральному мистецтві. У 1995 році був оголошений конкурс на проект Марійського духовного центру в селі Зарваниця Тербовлянського району Тернопільської області. Переможцем конкурсу став Михайло Нетриб'як. У цьому проекті втілюється геній архітектора: модернізовані форми куполів, конструктивні особливості собору, його архітектоніка свідчать про ідею спадкоємності традицій українського храмубудування у поєднанні з модерністськими формами (рис.3).

Комплекс споруд Марійського центру розміщений на природному плато, яке височіє над долиною річки Стрипи. Архітектурною домінантою ансамблю є Собор Зарваницької Матері Божої, розрахований на 1500 прихожан. Собор – однонавна безстовпна хрестово-купольна споруда, увінчана п'ятьма банями. Храм має три рівні: два простори – верхній та нижній мають вихід на тераси, а простір крамниці – на рівень подіуму. Перепад висот між верхнім рівнем, та нижнім складає 9 метрів.

У центральній частині будівлі система півциркульних склепінь утворена східчасто-рівневими структурами, яка надає усьому простору висотного розкриття та несе восьмигранний підбанник, що завершується центральною банею. Над приміщеннями, які примикають до внутрішніх кутів хреста, розташовано чотири малі бані. Три рамена просторового хреста завершені апсидами, вхідна частина дещо видовжена, має площинне завершення. Об'єм собору компактний, фасади розчленовані вертикальними тягами, які переходять в арки, що надає будівлі динамічності. Ступенево-ярусне розташування склепінь організовує динамічне наростання маси до центру і завершується великим підбанником із банею. В ітер'єрі це підкреслює динамічність центральної частини внутрішнього простору, який розкрито і висотно. Уся споруда собору вражає своєю монументальністю, і в той же час, гармонійна легкістю мас, пропорційною довершеністю та світловою насиченістю внутрішнього простору [12].

На верхній терасі поряд із храмом, збудовано реколяційний корпус, а позаду нього, із західної сторони, розмістилась відпочинково-рекреаційна зона з котеджами, конференц-залом, трапезною. Вхідна частина комплексу з надбрамною церквою Благовіщення доповнює ансамбль. Однобанна, прямокутної форми споруда має широкий центральний і два бічні входи. Приміщення церкви розміщене на другому поверсі, баня повторює форми бань собору.

Вертикальним акцентом комплексу є чотириярусна 56-метрова дзвіниця. Перший двоповерховий ярус у плані прямокутний з криною терасою, тут розміщені крипти і музей, два інші – восьмигранні, верхній ярус увінчується банею. Невід'ємною частиною комплексу є площа перед каплицею ікони Божої Матері та ще декілька каплиць.

У 2014 році на території Духовного центру за проектом М. Нетриб'яка збудовано базилікальну церкву Пресвятої Євхаристії, дещо відмінну від інших культових будівель, розміщених на території комплексу. У плані споруда – видовжений прямокутник загальною площею 247 м². До квадрата центральної частини по головній осі прибудовані прямокутної форми вівтар з ризницями та зал вірних. Перекриття склепінчастої форми, центральна частина увінчана банею з ліхтарем.

Ще один храм Святої хатини з Назарету (хатини Марії) збудовано у 2012–2015 роках (архітектор М. Нетриб'як). Церква загальною площею – 144.76 м² споруджена у візантійському стилі, увінчана банею, хрестоподібна у плані. У середині храму в натуральну величину відтворена копія хатини Матері Божої. Стіни церкви прикрашені мозаїкою, у храмі зберігається камінь з Назарету та два камінці, освячені в храмі Лорето.

На центральній площі, перед входом на хресну дорогу, розташована скульптурна композиція з розп'яттям Ісуса Христа (скульптор Р. Вільгушинський, архітектор М. Нетриб'як).

Хресна дорога має аркові стації, вирізьблені з тербовлянського каменю-пісковіку і завершується невеликим комплексом споруд, який включає: шестикутну в плані каплицю «Вознесіння» і прямокутну каплицю «Воскресіння» та приміщення Гробу Господнього з білого каменю. Біля Гробу Господнього запроектовано амфітеатр для богослужіння та місце поховання видатних осіб духовенства.

Розбудова Марійського духовного центру продовжується, Зарваниця збирає велику кількість прочан (до 2-х мільйонів паломників), але вже сьогодні видно, що архітектору вдалося створити комплекс монументальний і в той же час гармонійний, легкий, пропорційно довершений,

майстерно вписаний в природній ландшафт [12; 13]. У 2005 році М. Нетриб'яку було присуджено Державну премію України в галузі архітектури та почесне звання Заслуженого архітектора України.

Будівництво великих храмів на Тернопіллі за проектами Михайла Нетриб'яка розпочалось з 1996 року. Збудовано собор Святого Володимира і Ольги на 800 прихожан у місті Хоросткові Гусятинського району, собор Матері Божої Неустанної Помочі на 2000 прихожан та монастир отців редемптористів на бульварі Данила Галицького у місті Тернополі, храм Святої Трійці на 500 прихожан у місті Копиченці Гусятинського району, церква Пресвятого Серця Христового у місті Заліщики, храм Петра і Павла на 1000 прихожан в снт Козова Тернопільської області та інші.

Новий час вимагає нових архітектурних ідей та конструктивних рішень. Широке використання залізобетону та металу дає можливість полегшувати основні несучі конструкції та форми, розширювати внутрішній простір храму, створювати нові формотворчі компоненти церковної споруди [18; 40]. Архітектор М. Нетриб'як все більше уваги приділяє модерному трактуванню баневого завершення сакральної будівлі, проте дотримується канонічного поділу храмового простору. Наприклад, церква Блаженного Святого Миколая Чернецького у селі Млинівці Зборівського району Тернопільської області (архітектор М. Нетриб'як, співавтор Н. Дацюк, 2010 рік) створена за допомогою модернізації традиційних архітектурних форм у сучасні. Центричний однонавний об'єм має традиційну пірамідальну композицію, але вирішений як вписаний у коло хрест, вхідна і бокові частини якого мають площинне завершення, вівтар закінчується півкруглою формою. Півциркульні склепіння хреста переходять у параболічні, на які опирається квадратний, зі скошеними гранями підбанник з модерною

банею. Стіни плавно переходять у склепіння та вітражі, та створюють неперевершену гру світла в інтер'єрі храму.

Із 2008 року Михайло Нетриб'як працює доцентом на кафедрі образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання ТНПУ ім. В. Гнатюка. Своім багатим досвідом ділиться із студентами, які вивчають дизайн, викладаючи такі дисципліни: «Дизайн-проекування», «Біоніка та ландшафтно-архітектурні конструкції», «Типологія будівель та споруд», «Рисунок», «Проекування садів та парків». Як висококваліфікований фахівець у галузі архітектури проводить лекційні та практичні заняття, навчальні та виробничі практики, керує випускними та магістерськими роботами. Студенти люблять і поважають митця за високий професіоналізм та лагідне серце.

Як бачимо, творчий внесок архітектора Михайла Нетриб'яка в сучасне храмубудування величезний. Його будівлі є яскравими домінантами в архітектурному просторі та стали невід'ємною частиною планувальної і образної структури міст і сіл України. Ми розглянули лише невелику частину його творів, але маємо усі підстави стверджувати, що у культурно-мистецькому житті Тернопільщини ім'я великого архітектора Михайла Нетриб'яка займає чільне місце. Проте, сьогодні митець все ще сповнений сил та натхнення і тому надіємось, що найкращі проекти нашого колеги все ще попереду, а його вклад у процес підготовки фахівців з дизайну буде гідно оціненим майбутніми фахівцями.

Список використаних джерел

1. Балинський С. Не вічний я...: / худ. оформл. М. Кузів. Тернопіль Київ, 1998. 24 с.
2. Виставка в складі мистецького проекту «The Romance of Russia» // Каталог. Лондон, 2002 р. С. 6.
3. Водоп'ян А. Нетриб'як Михайло Миколайович // Тернопільський Енциклопедичний Словник. Тернопіль: ВАТ ТВПК Збруч, 2005. Том 2. К.–О. С. 624-625.
4. Вольська С. Живописна експресія творів Михайла Кузіва // Літературний Тернопіль: Літературно-мистецький і громадсько-політичний часопис. 2015. № 3 (64). С. 84-86.
5. Вольська С. О. Кераміка Західного Поділля кінця ХІХ – ХХ століття (історія, типологія, художню собливість): дис.... канд. мистецтвознавства: 17.00.06 / Вольська Світлана Олексіївна. Львів, 2013. 159 с.
6. Вольська С. О. Художня кераміка Західного Поділля. Мистецтвознавство України: зб. наук. пр. / редкол.: А. Бокотей (голова) [та ін.]. Львів: Афіша, 2011. Спецвип. С. 154-164.
7. Гнідець Р. Б. Традиція і сучасність у церковній архітектурі Львова // Записки наукового товариства ім. Шевченка, праці Комісії архітектури та містобудування. Львів: НТШ, 2008. Т. ССLV. С. 299-312.
8. Голод Н., Дуда І., Удіна Т. Кузів Михайло Петрович // Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2004. Т. 2: К.–О. С. 267.
9. Голубець О. М. Мистецтво ХХ століття: український шлях. Львів: Колір ПРО, 2012. 200 с.
10. Гусар Ю. Ілюстратор понад 120 книг в Україні і Росії: [11 квітня – 75 років від дня народження Євгена

Тимофійовича Удіна] // Буковинське віче. 2012. 6 квітня (№ 14). С. 4.

11. Долинна Ю. Роман Вільгушинський // Каталог Скульптура. Визнано кращими: [за самовіддану працю, вагомі досягнення у проф. діяльн. Указом Президента України почесне звання «Заслужений художник України» присвоєно терноп. скульпторові В. Мельнику]. Ровесник. 2000. 13 квіт. С. 2.
12. Дячок В. Ю. Творчий внесок Михайла Нетриб'яка в архітектурний простір Тернопільщини // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / [за ред. О. С. Смоляка] Тернопіль ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. №1. С. 177-179.
13. Зарваниця центр духовного тяжіння // Як народжуються святині / Андрушків Б., Новосядлий Б., Кирич Н., Погайдак О. Тернопіль: Терно-граф, 2007. С. 43-51.
14. Заслужений художник України Євген Удін. Тернопіль, 2007. 95 с.
15. Іванців О. Хвала рукам, що пахнуть... каменем. Слово краю. Вересень 16. 2011.
16. Квич Л. М. З Історії Марійського духовного центру Зарваниця // Наукові записки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. Серія «Історичне релігієзнавство». 2011. Випуск 5. С. 111-121.
17. Квич П. Д. Паломницька святиня Матері Божої в Зарваниці (Україна). Богословський погляд. Тернопіль: Збруч, 2009. 384 с.
18. Криворучко Ю. І. Регіональні особливості розташування церков в Україні // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: архітектура. 2002. № 439. С. 55-62.
19. Липнева виставка «Duffield Art Galleries» // Derbyshire life and Countryside / Журнал. Duffield, 1996. (Липень). С. 50.

20. Логінова Олена. Мандрівка світами художника Євгена Удіна // Буковинське віче. 2014. 5 черв. (№23). С. 4.
21. Людина і світ: щомісячний науково-популярний релігієзнавчий журнал. 2001. № 10 (493). Обкладинка.
22. Маркович Марія. Між реальністю й абстракцією // Літературний Тернопіль: Літературно-мистецький і громадсько-політичний часопис. 2015. № 3 (64). С. 87-89.
23. Медведик П., Щербак Л. Крушельницька Соломія. Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т., т. 2. С. 253.
24. Мельник В. Скульптура [Образотворчий матеріал]: [каталог] [післямова] П. Сороки; голов. ред. Б. Будний. Тернопіль: Богдан, 2008. 61 с.
25. Мельничук Б. Вільгушинський Роман Казимирович // Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2004. Т. 1: А–Й. С. 280.
26. Мельничук В. Дарунок у Бучачу в честь 745-річчя // Нова доба. 2005. № 41 (8142) (14 жовт.) С. 2.
27. Микола Люшняк підтримав живописний пленер у Зарваниці... [Електронний ресурс] // Virtus: Scientific Journal / Editor-in-Chief M. A. Zhurba April №23, Part 1, 2018. / Режим доступу: <http://zz.te.ua/mykola-lyushnyak-pidtrymav-zhyvopysnyj-plener-u-zarvanytsi-foto/> (зарв)
28. Мистецтво України. 1991 – 2003 / Альбом / Упоряд. Т. Придатко, З. Чегусова. К.: Мистецтво, 2003. 312 с.
29. Мистці Тернопільщини. Ч. 1. Образотворче мистецтво: бібліогр. покажч. / департамент культури, релігій та національностей Терноп. облдержадмін., Терноп. обл. універс. наук. б-ка; уклад. В. Миськів; вступ. ст. І. Дуда; кер. проекту та наук. ред. В. Вітенко; ред. Г. Жовтко. Тернопіль: Підручники і посібники, 2015. 496 с. С. 350-351 (Мистецька Тернопільщина).
30. Михайло Кузів. Малярство. Тернопіль Львів, 2011. 28 с.

31. Моє Тернопілля: фотоальбом. Тернопіль, 2009. С. 87, 142, 143.
32. «Музей Юліуша Словацького «Година роздумів...». Тернопіль: ТЕРНО-ГРАФ, 2008. 72 с.
33. «Музей Юліуша Словацького «Година роздумів...»: інформатор-путівник. Тернопіль: ТЕРНО-ГРАФ, 2008. 32 с.
34. Наші імена в енциклопедії // Замок. 2011. № 5-8. С. 9.
35. Подуфалий В. Рідна сторона. Пісні на слова Володимира Вихруща / худ. оформл. М. Кузів. Тернопіль, 1994. 48 с.
36. Подуфалий В. Срібне джерело: пісні / худ. оформл. М. Кузів. Тернопіль, 1997. 70 с.
37. Сарматський О. У Тернополі – «Портал» у ХХІ століття. [Електронний ресурс] // Тернопільські експрес-новини. 2018. 20 вересня / Режим доступу: http://teren.in.ua/2015/12/05/u_ternopoli_portal_u_xxi_stolittya_foto/#.VnBqvB89UEY.google_plusone_share.
38. Сорока П. На рівні душі. До 70-річчя від дня народження і 50-річчя творчої діяльності Євгена Удіна / Кремене П. Сорока // Образ М. 2007. № 3. С. 130.
39. Стасишин Р. Скарби Роду художник Михайло Кузів. [Електронний ресурс] / Філія ПАТ «Національна суспільна телерадіокомпанія України» Тернопільська регіональна дирекція: передача «Скарби роду» / Режим доступу: http://todtrk.te.ua/peredachi_ttb/skarbu_rody/2567-hudozhnik-mihaylo-kuzv.html.
40. Сильові пошуки в сакральній архітектурі сучасної України / С. Лінда, У. Іваночко [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/2009>.
41. «Там, де Іква сріблиться імлою...»: літературно-мистецький альманах / [упоряд. Т. Сеніна]. Тернопіль: Джура, 2007. 272 с.
42. Трач О. У «Перемозі» діє виставка одного з кращих художників України [Електронний ресурс] / Новинний

портал «За Збручем». 2017. 29 серпня / Режим доступу: <http://zz.te.ua/u-peremozi-dije-vystavka-odnoho-z-kraschyh-hudozhnykiv-ukrajiny-foto/>.

43. Удіна Т. О. Вільгушинський Роман Казимирович // Енциклопедія сучасної України: у 30 т. / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.]; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. Київ, 2005. Т. 4. В–Вог. С. 543.
44. Художники України. Живопис. Графіка. Скульптура. Декоративно-прикладне мистецтво / Творчо-біографічний довідник. Випуск 2. Київ, 2001. С. 118.
45. Черкес Б. Традиція та ідентичність в новій українській церковній архітектурі // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: архітектура. 2003. № 486. С. 71-91.
46. Чорпіта Я. Пам'ятник Гнатюку біля ТНПУ – одна з кращих робіт Володимира Мельника. Свобода. 2008. 26 січ. С. 8: фотогр. (Майстер портретів у камені).

МИСТЕЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
У СУЧАСНОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

*(25-літній творчий внесок факультету мистецтв
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка)*

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

За загальною редакцією
Водяного Б. О., Смоляка О. С., Стельмащука З. М.

Літературний редактор

Обкладинка

Верстання *Наталі Богоніс*

Здано до складання 14.05.2018 р. Підписано до друку 16.05.2018 р.
Формат 60x84 1/16. Папір друкарський.
Умовних друкованих аркушів 17,46.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
46027, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2